

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kibővített hatodik tanács)

2011. június 16.*

A T-196/06. sz. ügyben,

az **Edison SpA** (székhelye: Milánó [Olaszország], képviselik: M. Siragusa, R. Casati, M. Beretta, P. Merlino és E. Bruti Liberati ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselek kezdetben: V. Di Bucci és F. Amato, később: V. Di Bucci és Bottka V., meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

elsődlegesen a[z EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 2006. május 3-án hozott C(2006) 1766 végleges bizottsági határozat (COMP/F/38.620 „hidrogén-peroxid és perborát”-ügy) felperest érintő részének részleges megsemmisítésére, másodlagosan a kiszabott bírság összegének csökkentésére irányuló keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: olasz.

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített hatodik tanács),

tagjai: V. Vadapalas, elnökként eljáró bíró (előadó), M. Prek, A. Dittrich, L. Truchot, és K. O'Higgins bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. szeptember 2-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita alapjául szolgáló tényállás

- ¹ A felperes Edison SpA (korábban: Montedison SpA) egy olasz jog szerint létrejött társaság, amely a Montecatini SpA-n keresztül 2000. december 20-ig ellenőrizte a hidrogén-peroxidot (a továbbiakban: HP) és nátrium-perborátot (a továbbiakban: NP) gyártó Ausimont SpA tőkéjének 100%-át.
- ² 2000. december hónapja és 2002. május hónapja között az Ausimont a felperes többségi ellenőrzése alatt állt. 2002 májusában az Ausimont-t eladták a Solvay SA csoportnak, és 2003. január 1-jétől neve Solvay Solexis SpA-ra változott.

- 3 2002 novemberében a Degussa AG tájékoztatta az Európai Bizottságot, hogy a HP és az NP piacán kartell áll fenn, és a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.) alkalmazását kérte.
- 4 A Degussa tárgyi bizonyítékokat nyújtott a Bizottság részére, amelyek alapján az utóbbi 2003. március 25-én és 26-án helyszíni vizsgálatokat folytathatott egyes vállalkozások helyiségeiben.
- 5 2005. január 26-án a Bizottság kifogásközlést küldött a felperesnek és az érintett vállalkozásoknak.
- 6 Az érintett vállalkozások meghallgatását követően a Bizottság a[z EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/F/38.620 „hidrogén-peroxid és perborát”-ügy) 2006. május 3-án meghozta a C(2006) 1766 végleges határozatot az Akzo Nobel NV-vel, az Akzo Nobel Chemicals Holding AB-val, az EKA Chemicals AB-val, a Degussával, a felperessel, az FMC Corp-pal, az FMC Foret SA-val, a Kemira Oyj-jal, az Air liquide SA-val, a Chemoxal SA-val, a SNIA SpA-val, a Caffaro Srl-lel, a Solvayval, a Solvay Solexis SpA-val, a Total SA-val, az Elf Aquitaine SA-val és az Arkema SA-val szemben (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelynek összefoglalóját az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2006. december 13-án tették közzé (HL L 353., 54. o.). A felperes a megtámadott határozatot a Bizottság 2006. május 8-i levelével kapta kézhez.

A megtámadott határozat

- 7 A Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy annak címzettjei egyélesen és folyamatosan megsértették az EK 81. cikket és az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás 53. cikkét a HP és származéka, az NP tekintetében (a megtámadott határozat (2) preambulumbekzdése).

- 8 A megállapított jogsértés abból állt, hogy a versenytársak kereskedelmileg fontos és titkos piaci és vállalati információkat cseréltek ki, korlátozták és ellenőrizték a termelést, valamint a potenciális és tényleges kapacitást, elosztották egymás között a piaci részesedést és az ügyfeleket, valamint rögzítették és ellenőrizték a (cél)árakat.
- 9 A Bizottság megállapította a felperes és a Solvay Solexis „egyetemes” felelősségét a jogsértésért (a megtámadott határozat (423) preambulumbekzdése).
- 10 A bírságok összegének kiszámítása érdekében a Bizottság a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásban (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.) szereplő módszertant alkalmazta.
- 11 A Bizottság a bírságok alapösszegét a jogsértés súlya és időtartama alapján határozta meg (a megtámadott határozat (452) preambulumbekzdése), és azt különösen súlyosnak minősítette (a megtámadott határozat (457) preambulumbekzdése).
- 12 A Bizottság a felperest eltérően kezelte, azáltal hogy a felperest és a Solvay Solexist azon harmadik, utolsó előtti csoportba sorolta, amelynek tekintetében a bírság kiindulási összegét 20 millió euróban határozta meg (a megtámadott határozat (460)–(462) preambulumbekzdése).
- 13 A kellő elrettentő hatás biztosítása érdekében – figyelemmel a felperes jelentős forgalmára – a Bizottság a kiindulási összeg tekintetében 1,5-es szorzót alkalmazott (a megtámadott határozat (464) preambulumbekzdése). Mivel a Solvay Solexist átruházták egy másik vállalkozásra, ezt a szorzót az ő bírságánál nem alkalmazták (a megtámadott határozat (463) preambulumbekzdése).

- 14 Mivel a Bizottság szerint a felperes 1995. május 12-től 2000. december 31-ig, vagyis öt éven és hét hónapon át vett részt a jogsértésben, a Bizottság a bírság összegét 55%-kal növelte az időtartam alapján (a megtámadott határozat (467) preambulumbekszndése).
- 15 Súlyosító körülmények címén a Bizottság 50%-kal növelte a felperessel szemben kiszabott bírság összegét, figyelembe véve a visszaesést az [EK] 81. cikk alkalmazására vonatkozó eljárásban 1994. július 27-én hozott 94/599/EK bizottsági határozatban (HL L 239., 14. o.) (31.865 – „PVC”-ügy) megállapított jogsértéshez képest (a megtámadott határozat (469) és (496) preambulumbekszndése).
- 16 Az [EK] 81. és az [EK] 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 23. cikkének (2) bekezdése alapján a Bizottság 2005-ös forgalmának 10%-ára csökkentette a Solvay Solexiszel egyetemlegesen kiszabott bírság összegét (a megtámadott határozat (498) preambulumbekszndése).
- 17 A megtámadott határozat 1. cikkének e) és n) pontja úgy rendelkezik, hogy a felperes és a Solvay Solexis megsértette az EK 81. cikk (1) bekezdését és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azzal, hogy 1995. május 12-től 2000. december 31-ig részt vett a jogsértésben.
- 18 A megtámadott határozat 2. cikkének c) pontjában a Bizottság 58,125 millió euró összegű bírságot szabott ki a felperessel szemben, amelyből a Solvay Solexis „egyetemlegesen” 25,619 millió euró összegért felelős.

Az eljárás és a felek kérelmei

- 19 A felperes a Törvényszék Hivatalához 2006. július 19-én benyújtott keresetlevelével megindította a jelen keresetet.
- 20 Mivel módosult a Törvényszék tanácsainak összetétele, az előadó bírót a hatodik tanácsba osztották be, és a felek meghallgatását követően a jelen ügyet a hatodik kibővített tanács elé utalták.
- 21 Mivel a kibővített tanács két tagja nem tudott részt venni a jelen ügy elbírálásában, a Törvényszék elnöke a tanács létszámának kiegészítése érdekében a Törvényszék eljárási szabályzata 32. cikkének 3. §-át alkalmazva másik két bírót jelölt ki.
- 22 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék úgy határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát. A felek előadásait és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszaikat a 2010. szeptember 2-án megtartott tárgyaláson hallgatták meg.
- 23 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:
- semmisítse meg a megtámadott határozatot a rá vonatkozó részben;
 - másodlagosan semmisítse meg vagy csökkentse a vele szemben kiszabott bírság összegét;
 - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

24 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

- utasítsa el a keresetet;

- a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

Előzetes észrevételek

- 25 Mivel a felperesnek a megsemmisítés iránti kérelmek alátámasztására vonatkozó érvelése lényegében a leányvállalata jogsértő magatartásáért való felelősségének megállapítása ellen irányul, előzetesen emlékeztetni kell az e tekintetben releváns ítélkezési gyakorlatra.
- 26 Az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az anyavállalatnak lehet tudni a leányvállalat magatartását, ha az – jóllehet külön jogi személyiséggel rendelkezik – nem önállóan határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat ad a számára, különös tekintettel az említett két jogi személy közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra (lásd a Bíróság C-97/08. P. sz., Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-8237.o.] 58. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 27 Hasonló esetben ugyanis az anyavállalat és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és ily módon az EK 81. cikk értelmében egyetlen vállalkozást alkot (a fenti 26. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 59. pontja).
- 28 Abban a különös esetben, ha az anyavállalat az uniós versenyjog szabályaiba ütköző jogsértést elkövető leányvállalat tőkéjében 100%-os részesedéssel rendelkezik, egyrészről ezen anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolhat e leányvállalat magatartására, másrészről pedig fennáll azon megdönthető vélelem, amely szerint az említett anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására (lásd a fenti 26. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 29 E körülmények között elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy valamely leányvállalatnak az anyavállalata az egyedüli tagja, ahhoz hogy arra következtethessen, hogy ez utóbbi meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalat üzletpolitikájára. A Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a szóban forgó jogsértést illetően, kivéve ha az e vélelem megdöntésére köteles anyavállalat elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyításához, hogy a leányvállalata önálló piaci magatartást követ (lásd ebben az értelemben a fenti 26. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 61. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 30 Annak értékelése érdekében, hogy a leányvállalat önálló módon határozza-e meg piaci magatartását, figyelembe kell venni az említett leányvállalat és az anyavállalat közötti valamennyi releváns gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatot, amelyek az adott esettől függően változhatnak, ezért nem képezhetik kimerítő felsorolás tárgyát (a fenti 26. pontban hivatkozott Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 74. pontja, lásd továbbá ebben az értelemben a Törvényszék T-112/05. sz., Akzo Nobel és társai kontra Bizottság ügyben 2007. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-5049. o.] 65. pontját).
- 31 A jelen ügyben a megtámadott határozat (370)–(379) preambulumbekzdésében a Bizottság emlékeztetett arra, hogy egy anyavállalat felelősnek tekinthető a leányvállalat

jogellenes magatartásáért, ha az utóbbi nem önállóan határozza meg magatartását a piacon. Pontosította, hogy jogosan vélelmezheti, hogy egy 100%-ban ellenőrzött leányvállalat alapvetően az anyavállalata által adott utasításokat hajtja végre, utóbbi ugyanakkor ellentétes bizonyítékkal megdöntheti a vélelmet.

- 32 Az Ausimont jogsértő magatartása felperesnek való betudását illetően a Bizottság a megtámadott határozat (416) preambulumbekkezdésében mindenekelőtt megjegy-
zte, hogy a felperes által a jogsértés időpontjában „közvetlenül ellenőrzött” leányvállala-
tról volt szó.
- 33 A megtámadott határozat (417) preambulumbekkezdésében utalt azokra az érvekre,
amelyekkel a felperes vitatta ezt a betudást.
- 34 A megtámadott határozat (418) preambulumbekkezdésében a Bizottság kijelentette,
hogy a felperes által előadott elmélettel ellentétben a leányvállalat teljes ellenőrzése
– az ebből származó vélelmet megdöntő érv hiányában – elegendő egy anyavállalat
felelőségének megállapításához.
- 35 A felperes által az Ausimont önállóságának alátámasztására előterjesztett érvekkel kap-
csolatban a Bizottság a megtámadott határozat (419)–(421) preambulumbekkezdésében
rámutatott továbbá arra, hogy „egyéb tényezők ennek ellenkezőjére utal[t]ak”, hi-
vatkozva egyrészt a felperes vezetőinek a Degussa képviselőivel 1994 márciusában
tartott találkozáson való részvételének feltételeire, másrészt pedig az Ausimont és a
Montecatini igazgatósága egyik tagjának azonosságára, valamint a csoport 2000 de-
cemberében történt átszervezésének körülményeire. A Bizottság a megtámadott hatá-
rozat (422) preambulumbekkezdésében úgy vélte, hogy a felperes által felhozott „egyéb
tényezők”, különösen az, hogy nem volt tudomása a kartellról, nem elegendőek a vé-
lelem megdöntéséhez.

- 36 Végül a Bizottság a felperesnek „az Ausimont kereskedelmi ügyleteiben való [...] érintettségét” és az utóbbi tőkéjében való 100%-os részesedését figyelembe véve állapította meg a felperes felelősségét (a megtámadott határozat (423) preambulumbekzdése).
- 37 Ezt az értékelést vitatva a felperes lényegében három jogalapra hivatkozik, amelyek közül az első a védelemhez való jogának megsértésére, a második az indokolási kötelezettség megsértésére, a harmadik pedig az EK 81. cikk megsértésére alapul.
- 38 A Törvényszék úgy véli, hogy elsőként a második jogalapot kell megvizsgálni.

Az indokolási kötelezettség állítólagos megsértéséről

A felek érvei

- 39 A második jogalap keretében a felperes egyrészt úgy véli, hogy az Ausimont tőkéjéből való 100%-os részesedésre vonatkozó megállapítás nem indokolja kellőképpen, hogy a szóban forgó jogsértésért való felelősség mennyiben tudható be neki, valamint hogy a megtámadott határozat indokolása ellentmondásos és hiányos az e határozat (419)–(421) preambulumbekzdésében megállapított másik két elemet illetően.
- 40 Különösen a megtámadott határozat (420) preambulumbekzdésében hivatkozott 1994. március 16-i találkozóval kapcsolatban a felperes 2006. április 13-i válaszában számos olyan bizonyítékot nyújtott be a Bizottságnak, amelyek igazolták, hogy a szóban forgó találkozó körülményei nem alapozhatják meg a szóban forgó jogsértésért való felelősségét, hanem ellenkezőleg, leányvállalatának önállóságát erősítik meg.

- 41 A felperes előadja másrészt, hogy a kifogásközlésre adott válaszában az Ausimont önállóságára vonatkozó bizonyítékokat hozott fel. A Bizottság az elutasítás indokainak kifejtése nélkül utasította el ezeket a bizonyítékokat mint elégteleneket. A megtámadott határozat e tekintetben az indokolás teljes hiányában szenved. A Bizottság ugyanis nem vizsgálta meg egyetlen, a felperes által az Ausimont önállóságának bizonyítására előadott ténybeli és jogi tényezőket sem.
- 42 E bizonyítékokkal szemben a Bizottság a következtetéseit nem alapíthatta volna egyetlen „tisztán formai tényezőre”, az Ausimont teljes tőkéjével való közvetett rendelkezésre, illetve csupán két ténybeli körülményre, vagyis az 1994. március 16-i találkozóra, és az Ausimont és a Montecatini igazgatósága egyik tagjának azonosságára. A Bizottság által első alkalommal az eljárás folyamán előterjesztett érveket e tekintetben nem lehet figyelembe venni.
- 43 Mivel a Bizottság a felelősséget egy vélelem alapján tudta be a felperesnek, különös körülményekkel kellett volna elemeznie a felperes által előterjesztett bizonyítékokat. Ezek indokolás nélküli elutasítása azzal a következménnyel járt, hogy a szóban forgó egyszerű vélelmet a felperes objektív felelősségét magába foglaló megdönthetetlen vélelemmé alakította.
- 44 A Bizottság válaszában utal arra, hogy a felperes által az Ausimont felett gyakorolt teljes ellenőrzés azt a vélelmet keletkezteti, hogy a felperes meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalat magatartására. A megtámadott határozat (420) és (421) preambulumbeközlésében hivatkozott, a befolyás fennállásának bizonyítékául szolgáló további tényezők már magából a szóban forgó vélelemből következtek.

- 45 Ami az első tényezőt illeti, az a Degussa és a felperes azon információiból származott, hogy együtt szervezték meg az 1994. március 16-i találkozót, amelyre az Ausimont elnökét „hirtelen elhatározásból” hívták meg. A találkozó fő célja az Ausimont által a szóban forgó szektorban végzett tevékenységek Degussa általi lehetséges megvásárlásának, valamint az Ausimont bitterfeldi (Németország) új üzemének felépítésére vonatkozó projektjének a megvitatása volt. Az a tény, hogy ezt a találkozót a felperes szervezte, az Ausimont tevékenységeire gyakorolt befolyására utal.
- 46 A felperes érvével ellentétben a Degussa jegyzetéből kitűnik, hogy általánosságban a HP és az NP ágazatról is tárgyaltak. Ezt a megállapítást az Ausimont elnöke is megerősítette. Bár a szóban forgó találkozóra körülbelül egy évvel a jogsértés kezdetét megelőzően került sor, nincs ok arra, hogy ne lehessen leleplező hatásúnak tekinteni a felperes és az Ausimont között a jogsértés idején fennállt kapcsolatokat illetően, mivel a csoport szerkezete időközben nem változott.
- 47 Ami a második tényezőt illeti, az a tény, hogy az Ausimont elnöke a Montecatini igazgatóságának tagja volt, jelzi a felperes szándékát arra vonatkozóan, hogy biztosítani kívánta az ellenőrzési lánc stabilitását közte és az Ausimont között.
- 48 A felperes arra vonatkozó érvének, hogy közte és az Ausimont között nem volt személyes kapcsolat, ellentmond az a Solvay Solexis által egy tájékoztatáskérésre adott válaszból származó tény, hogy a felperes elnöke és igazgatóságának egy tagja az Ausimont igazgatóságának is tagjai voltak a jogsértéssel érintett időszak egy részében. Bár olyan tényezőről van szó, amelyet a megtámadott határozat nem tartalmaz, a Bizottság előadja, hogy joga van ezt felhasználni a felperes érvére válaszul.

- 49 Az ellenbizonyítás elutasításának indokaival kapcsolatban a Bizottság arra hivatkozik, hogy indokolási kötelezettsége nem terjed ki arra a kötelezettségre, hogy a közigazgatási eljárásban felmerült minden ténybeli és jogi tényezőt megvizsgáljon. Előadja, hogy a felperes által a kifogásközlésre adott válaszban hivatkozott egyik tényező sem volt alkalmas az Ausimont önállóságának bizonyítására.
- 50 A Bizottság előadja, hogy határozatát a jogilag megkövetelt módon indokolta, és többek között elegendő magyarázatot adott azokra az okokra, amelyek alapján a felperes érveit elutasította. Különösen a megtámadott határozat (419)–(421) preambulumbekzdésében válaszolt a felperesnek az Ausimont önállóságára vonatkozó érveire, kiemelve ezzel kapcsolatban az ellentétes bizonyítékok létezését, vagyis az 1994. március 16-i találkozót, valamint az Ausimont elnökének a Montecatini igazgatóságában betöltött tisztségét.
- 51 A felperes által szolgáltatott bizonyítékok mindenestre elégtelenek voltak. Az a tény, hogy egy leányvállalat tevékenysége nem minősül a csoport fő tevékenységének, nem releváns tényező. A felperes elkötelezettsége a csoport gazdasági helyzetének javítása iránt logikusan maga után vonta a legfontosabb stratégiai döntésekben való részvételét, pontosan annak elkerülése érdekében, hogy ezek a döntések veszélyt jelenthessenek a csoport helyzetének helyreállítására. Az a tény, hogy az anyavállalat sem közvetlenül, sem közvetetten nem vesz részt a leányvállalat tevékenységeinek napi üzletvitelében, nem bizonyítja utóbbi önállóságát. A meghatározó befolyás megállapításához elegendő, hogy az anyavállalat nyomást gyakorol a leányvállalat alapvető stratégiai döntéseire.
- 52 A csoport felperes által leírt ellenőrzését, amelyet a leányvállalatok igazgatóságával minden negyedévben találkozó három bizottság közreműködésével gyakoroltak, nem lehet egy tisztán pénzügyi holding által végzett ügyviteli tevékenységhez hasonlítani. Emellett az Ausimont elnökének nyilatkozata szerint a felperest tájékoztatták az „Ausimont-csoport terveiről és költségvetéséről”, „általános célkitűzéseiről”, valamint a „humán erőforrásokat érintő általános elvekről”, és a felperes az Ausimont „pénzügyi szükségleteinek fedezetével” is foglalkozott legfontosabb stratégiai projektjeinek megvalósítása érdekében.

- 53 Az a tény, hogy a társaság belső szabályzatai alapján az Ausimont igazgatóságát az üzleti tevékenységek tárgyában széles körű diszkrecionális jogkör illette meg, nem bizonyítja önállóságát, különös tekintettel alapvető stratégiai döntéseire. A felperes ugyanis beavatkozott az Ausimont bitterfeldi új üzemére vonatkozó, illetve egy egyesült államokbeli vegyesvállalatra vonatkozó projekttel kapcsolatos stratégiai döntéseibe.
- 54 Nem elegendő az, hogy állítólag hiányoznak a beavatkozásra utaló jelek a felperes vagy az Ausimont igazgatóságának üléseiről készült jegyzőkönyvekben, amelyeket egyébként nem nyújtottak be, mivel az ilyen befolyás gyakorlása nem szükségszerűen tűnik ki ezekből a jegyzőkönyvekből.
- 55 Ennélfogva még ha feltételezzük is, hogy a megtámadott határozat megsértette az indokolási kötelezettséget a felperes kifogásközlésre adott válaszában előterjesztett érvek elutasítását illetően, a Bizottság szerint célszerűtlen lenne azt megsemmisíteni, mivel a határozat megsemmisítése kizárólag tartalmilag azonos új határozat meghozatalához vezethet (a Törvényszék T-217/03. és T-245/03. sz., FNCBV és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 2006., II-4987. o.] 363. pontja).

A Törvényszék álláspontja

- 56 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 253. cikkben előírt indokolást mindig hozzá kell igazítani a szóban forgó jogi aktus természetéhez, és abban világosan és egyértelműen ki kell fejteni az aktust megalkotó intézmény érvelését, amelynek segítségével az érdekeltek megismerhetik a meghozott intézkedés indokait, és az illetékes bíróság felülvizsgálatot gyakorolhat. Nem szükséges, hogy az indokolás valamilyen jelentőséggel bíró tény- és jogkérdésre külön kitérjen, mivel azt, hogy valamely aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nem pusztán az aktus szövegére figyelemmel kell megítélni, hanem az összefüggéseire, valamint az

érintett tárgyra vonatkozó jogszabályok összességére való tekintettel is (lásd a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 57 A Bizottság nem köteles állást foglalni az érintettek által előtte felhozott összes érveléssel kapcsolatban, és elegendő a határozat tartalma tekintetében alapvető jelentőséggel bíró tényállást és jogi megfontolásokat ismertetnie. Különösen, a Bizottságnak nem kell állást foglalnia a nyilvánvalóan a tárgyon kívül eső, lényegtelen vagy egyértelműen másodlagos jelentőségű kérdésekben (a Törvényszék T-349/03. sz., Corsica Ferries France kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2197. o.] 64. pontja, lásd továbbá ebben az értelemben a fenti 56. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 64. pontját).
- 58 Amennyiben – a jelen ügghöz hasonlóan – az EK 81. cikk alkalmazásában hozott határozat több címzetthez szól, és a jogsértés betudhatóságának kérdését veti fel, e határozatnak megfelelő indokolást kell tartalmaznia a címzettek mindegyikére, és különösen azokra nézve, amelyeknek a határozat értelmében e jogsértés terhét viselniük kell. Ekképpen a leányvállalata jogsértő magatartásáért felelősnek talált anyavállalat tekintetében egy ilyen határozatnak részletesen ki kell fejtenie azon indokokat, amelyek igazolhatják a jogsértés e társaságnak való betudhatóságát (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-327/94. sz., SCA Holding kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1373. o.] 78–80. pontját).
- 59 A megtámadott határozat (416)–(423) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a jogsértő magatartás felperesnek való betudása az Ausimont feletti meghatározó befolyás tényleges gyakorlásának megállapításán alapul, amely abból a vélelemből következik, hogy egy közbelső társaság révén teljes ellenőrzést gyakorolt e leányvállalat felett, és amely vélelmet a Bizottság szerint a felperes nem döntötte meg.

- 60 A felperes előadja, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság hiányosan indokolta meg felelősségének megállapítását, különösen, mivel nem fejtette ki a vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékok elutasításának indokait.
- 61 Meg kell jegyezni, hogy az ügy irataiból kitűnik, hogy a felperes a kifogásközlésre adott válaszában külön érvelést terjesztett elő az Ausimont önállóságának bizonyítása érdekében.
- 62 Mindenekelőtt előadta, hogy a jogsértés időpontjában egy rendkívül sokrétű tevékenységet folytató csoport nem operatív holdingjának szerepét töltötte be, és pontosította, hogy csak 2002-ben tért vissza villamosenergia-termelő és -ellátást biztosító tevékenységéhez. E tekintetben benyújtotta a saját társasága tevékenységére, valamint azon társaság, amelyen keresztül az Ausimont-t ellenőrizte, vagyis a Montecatini tevékenységére vonatkozóan a jogsértés teljes időtartamát érintő hea-bevallások (hozáadottérték-adó) összefoglalóját.
- 63 Előadta, hogy a holding tevékenységébe nem tartozott bele a leányvállalatok irányításában való részvétel, mivel azok ellenőrzése a pénzügyi eredményeik belső és külső könyvvizsgálat útján való igazolására korlátozódott. E tekintetben a jogsértéssel érintett időszakkal egyidejű, az igazgatósága által létrehozott, a belső könyvvizsgálat szervezésére vonatkozó dokumentumokra támaszkodott.
- 64 Megemlítette továbbá a csoportot sújtó pénzügyi válság sajátos körülményeit, utalva arra, hogy 1993-ban a csoport teljes vezetését leváltották, és hogy az új vezetés elfogadott egy, a csoport nem stratégiai jelentőségű tevékenységeinek átruházására vonatkozó tervet az 1993-tól 2001-ig terjedő időszakra, amelynek célja a pénzügyi egyensúlyhiány csökkentése, valamint a csőd elkerülése volt. Utalt arra, hogy ez a terv biztosította a csoporthoz tartozó társaságok irányításának teljes önállóságát, és különösen az Ausimont-ét, mivel az egy olyan területen tevékenykedett, amelyet nem tekintettek alapvetőnek, és amelynek átruházása folyamatban volt.

- 65 Ezen érvelés alátámasztására a felperes bemutatta csoportja működésének elemeit, amelyet 1995-ben hoztak létre 932, a gazdaság különböző ágazataiban tevékenykedő társaságból, és amelyet 2002-ig jelentősen átszerveztek az energiaágazatban folytatott tevékenységek összevonása céljából.
- 66 Emellett a felperes számos bizonyítékot előterjesztett, többek között az egyik igazgatója által 1995-ben harmadik felek részére címzett levelet, amely arra utalt többek között, hogy „mostantól az állandó politika az, hogy delegálni kell minden, az operatív irányítással kapcsolatos jogkört a [csoport] társaságainak”, az Ausimont korábbi elnökének a üzletpolitika területén való önállóságát tanúsító nyilatkozatát, az Ausimont belső szabályzatainak másolatát, amelyek szerint igazgatósága „a legszélesebb jogkörrel rendelkezett a társaság rendes és rendkívüli ügyvezetésében”, és jogosult volt „minden intézkedésre, amelyet a társaság társasági céljának eléréséhez és megvalósításához szükségesnek tart[ott]”, valamint az Ausimont igazgatóságának 1996. május 27-i jegyzőkönyvét, amely az elnökére „teljes jogkört és a társaság rendes és rendkívüli irányítására vonatkozó hatáskört” ruház.
- 67 A felperes azt is előadta, hogy az Ausimont az önálló irányításhoz szükséges valamennyi struktúrával és részleggel rendelkezett, hogy saját igazgatósági üléseiről készült jegyzőkönyvek nem tartalmaztak semmilyen, a leányvállalatok üzletpolitikájára vonatkozó megbeszéléssel kapcsolatos utalást, és hogy az Ausimont igazgatóságának jegyzőkönyvei sem tartalmaztak olyan esetleges utasításokra való hivatkozást, amelyeket üzletpolitikájával összefüggésben kapott volna, és felajánlotta, hogy a Bizottság kérésére benyújtja ezeket a dokumentumokat.
- 68 Végül a felperes hivatkozik a Solvay Solexis nyilatkozataira, amelyek a Bizottság tájékoztatáskérésére adott válaszában szerepelnek és az ügy irataihoz tartoznak, és amelyekből kitűnik, hogy az Ausimont az üzleti tevékenységeket illetően széles körű diszkrecionális jogkörrel rendelkezett a jogsértés időpontjában.

- 69 A megtámadott határozat (417) preambulumbekzdésében a Bizottság összefoglalta a felperes által előterjesztett érvelést.
- 70 A megtámadott határozat (419) preambulumbekzdésében jelezte továbbá, hogy a „[felperes] által a [leányvállalata] önállóságának tárgyában előadott érvnek” ellentmondanak a megtámadott határozat (420) és (421) preambulumbekzdésében kifejtett elemek. Végül a megtámadott határozat (422) preambulumbekzdésében arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által előterjesztett „egyéb bizonyítékok” nem elegendők a szóban forgó vélelem megdöntéséhez.
- 71 Rá kell mutatni, hogy ez az okfejtés nem tér ki a felperes érvelésére, hanem arra korlátozódik, hogy a megtámadott határozat (420) és (421) preambulumbekzdésében szereplő kiegészítő tényezőkre utal. Következésképpen a megtámadott határozat fent hivatkozott indokai nem fejtik ki azokat az okokat, amelyek alapján a Bizottság úgy véli, hogy a felperes által bemutatott tényezők nem elegendők a szóban forgó vélelem megdöntésére.
- 72 Emellett úgy kell tekinteni, hogy – bár a Bizottságnak nem kell állást foglalnia az érintett által felhozott összes tényezőt illetően, különösen, ha ezek nyilvánvalóan a tárgyon kívül esnek, lényegtelenek vagy egyértelműen másodlagos jelentőségűek (lásd a fenti 57. pontot) –, a jelen ügyben, a Bizottság állításával ellentétben, a felperes által hivatkozott tényezőket nem lehet jelentéktelennek tekinteni az Ausimont önállóságának értékelése szempontjából.
- 73 Meg kell jegyezni ugyanis, hogy a felperes nem csupán azt adta elő, hogy ő egy olyan holding, amely leányvállalatát egyszerű pénzügyi befektetőként egy közbenső holdingtársaságon keresztül irányítja, hanem olyan sajátos körülmények összességére is hivatkozott, amelyek az érintett társaságok közötti kapcsolatokat jellemezték a szóban forgó jogsértés időpontjában.

- 74 Különösen, részletes érveket adott elő azzal kapcsolatban, hogy a holding új vezetése, amely a társaságot 1993-ban sújtó pénzügyi válságot követően került a csoport élére, átszervezési intézkedéseket fogadott el, amelyek magukban foglalták azt a döntést, hogy a csoport társaságai számára önálló magatartást biztosítson, figyelembe véve egyrészt a holding célkitűzéseit a válság leküzdésére, másrészt pedig a csoport tevékenységeinek sokszínűségét.
- 75 A felperes által előterjesztett bizonyítékok nem korlátozódtak pusztán állításokra, hanem részletes információkat tartalmaztak a holding működéséről, amelyekhez a felperes csatolt az érintett társaságok vezetőitől származó nyilatkozatokat, harmadik személyekkel folytatott levélváltásokat, valamint számos belső, a jogsértés időszakával egyidejű dokumentumot az érintett társaságokra vonatkozóan.
- 76 E körülmények között a Bizottságnak állást kellett volna foglalnia a felperes ellenétes érvelését illetően, megvizsgálva, hogy az érintett társaságok közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatokra vonatkozó releváns tényezők összességére tekintettel a felperes bizonyította-e, hogy leányvállalata önálló magatartást tanúsított a piacon.
- 77 A Bizottság azon kötelezettsége, hogy határozatát e tekintetben megindokolja, egyértelműen következik a szóban forgó vélelem megdönthető jellegéből, amelynek megdöntéséhez a felperesnek a közte, a közbenső társaság és a leányvállalat közötti gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatok összességére vonatkozó bizonyítékot kell nyújtania.
- 78 Az indokolás szóban forgó hiányát egyébként nem orvosolhatja a megtámadott határozat (420) és (421) preambulumbekkezdésében kifejtett tényezőkre való hivatkozás.

- 79 Egyrészt a felperes képviselőinek az 1994. március 16-i találkozón való részvétele feltételeivel kapcsolatban, amely találkozón megvitatták többek között az Ausimont egy beruházási projektjének folytatását, valamint tevékenységeinek esetleges átruházását (a megtámadott határozat (420) preambulumbekzdése), meg kell jegyezni, hogy nem zárható ki, hogy az anyavállalat beavatkozása a leányvállalat stratégiai döntéseibe a meghatározó befolyás gyakorlását jelzi.
- 80 Ugyanakkor a Bizottság, amikor, a szóban forgó találkozóra az Ausimont-ra gyakorolt befolyás bizonyítékeként hivatkozott, nem foglalt állást azokkal az ellentétes érvekkel kapcsolatban, amelyeket a felperes a 2006. április 4-én, vagyis kevesebb, mint egy hónappal a megtámadott határozat elfogadását megelőzően neki címzett tájékoztatáskérésre 2006. április 13-án adott válaszban felhozott.
- 81 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az említett válaszban a felperes a Degussának a szóban forgó találkozóra vonatkozó jegyzetére, valamint egyik korábbi vezetőjének és az Ausimont egyik korábbi elnökének nyilatkozatára utalva többek között előadta, hogy a szóban forgó találkozón részt vevő illetékesei éppen akkor, egy súlyos pénzügyi egyensúlyhiányt követően léptek hivatalba, hogy úgy tekintettek erre a találkozóra mint egy udvariassági találkozóra, és hogy az ügy ismeretében érdemi vitára nem kerülhetett sor. Úgy érvelt, hogy társaságának ügyvezetését az ügy tényállásának idején a hitelező bankok „ellenőrizték”, amelyek fő részvényeseivé váltak, és amelyeknek engedélyt kellett adniuk minden, egy meghatározott küszöböt meghaladó beruházáshoz, ami imindenesetre ndokolta a holding vezetőinek jelenlétét azokon a megbeszéléseken, amelyek a szóban forgó beruházási projektekre, és még inkább az Ausimont tevékenységeinek esetleges átruházására vonatkoztak. Végül megjegyezte, hogy a szóban forgó találkozó több mint egy évvel megelőzte a jogsértés kezdetét, és ennél fogva nem szolgálhat közvetlen bizonyítékkal a jogsértés időszakában gyakorolt befolyásra.

- 82 Márpedig a Bizottság nem válaszolt ezekre az érvekre, és annak megállapítására szorított, hogy a felperes kétségkívül „megerősítette, hogy az Ausimont-ban való érdekeltség pusztán pénzügyi jellegű volt, de csak [az Ausimont korábbi elnökének] nyilatkozatát nyújtotta be, amely nem tartalmazott újabb tényezőket meggyőződés[ének] megváltoztatásához” (a megtámadott határozat (420) preambulumbekzdése és 391. lábjegyzete).
- 83 Másrészt, ami a megtámadott határozat (421) preambulumbekzdésében hivatkozott tényezőt, vagyis az Ausimont és a Montecatini igazgatósága egyik tagjának azonoságát illeti, rá kell mutatni arra, hogy mivel – ahogy azt a Bizottság ellenkérelmében elismeri – egy olyan tényezőről van szó, amely a kifogásközlésben nem szerepelt, és amellyel kapcsolatban a felperes a közigazgatási eljárásban nem fejthette ki álláspontját, azt úgy kell tekinteni, hogy nem érvényesíthető a felperessel szemben (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-191/98., T-212/98-T-214/98. sz., Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-3275. o.] 162. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Következésképpen a Bizottság a megtámadott határozat indoklásában erre nem hivatkozhat.
- 84 Egyébként, még ha a megtámadott határozat (421) preambulumbekzdésében utalt is a csoport 2000 decemberében végrehajtott átalakításának bizonyos körülményeire, meg kell jegyezni, hogy ezek a tényezők alapvetően az Ausimont Solvay-csoportra való átruházását érintik, amelyre a jogsértés végét követően került sor. Márpedig a Bizottság nem pontosítja, hogy ennek az átruházásnak a körülményei mennyiben utalnak a felperes által a jogsértés időpontjában az Ausimont felett gyakorolt befolyásra.
- 85 E körülmények között a Bizottság által a megtámadott határozat (420) és (421) preambulumbekzdésében említett tényezőkre való hivatkozás nem alkalmas arra, hogy megkérdőjelezze a felperes Ausimont önállóságára vonatkozó érvelésének relevanciáját, és ennél fogva nem minősülhet elegendő indoknak az érvelés elutasításához.

- 86 A Bizottságnak a felperes által az Ausimont felett gyakorolt befolyásra utaló egyéb bizonyítékok fennállására, vagyis az arra vonatkozó érvével kapcsolatban, hogy a felperes elnöke és igazgatóságának egy tagja a jogsértéssel érintett időszak egy részében az Ausimont igazgatóságának is tagjai voltak, valamint hogy a felperes is részt vett az Ausimont egyik egyesült államokbeli vegyesvállalatra vonatkozó projektjében, meg kell jegyezni, hogy ezeket a tényezőket a megtámadott határozatban a Bizottság nem fejtette ki, és így nem orvosolhatják a határozat indokolásának hiányosságát.
- 87 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem foglalt részletesen állást a felperes által az Ausimont tőkéjéből való részesedésén alapuló vélelem megdöntése érdekében előterjesztett bizonyítékokkal kapcsolatban, és ennél fogva nem indokolta a jog által megkövetelt módon a jogsértés felperesnek való betudhatóságát.
- 88 Annyiban, amennyiben a Bizottság az ellenkérelmében előadja, hogy a felperes által hivatkozott ellentétes bizonyítékok semmiképpen nem voltak elegendők az Ausimont önállóságának bizonyításához, rá kell mutatni, hogy a megtámadott határozat indokaiból egyáltalán nem tűnik ki a Bizottság értékelése a szóban forgó tényezőkre vonatkozóan, ami kizárja a megtámadott határozat megalapozottságának ellenőrzését e tekintetben.
- 89 Emellett emlékeztetni kell arra, hogy az indokolást főszabály szerint ugyanakkor kell közölni az érintett féllel, amikor az őt hátrányosan érintő határozatot, az indokolás hiánya tehát nem hozható helyre azzal, hogy az érintett az eljárás során megismeri a határozat indokolását (a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 463. pontja, és a Törvényszék T-25/04. sz., González y Díez kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3121. o.] 220. pontja).
- 90 Ennél fogva az indokolás szóban forgó hiánya az eljárás során nem orvosolható.

- 91 E tekintetben a Bizottság érvényesen nem hivatkozhat a fenti 55. pontban hivatkozott FNCBV kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 362–363. pontjára, amelyben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság megsértette indokolási kötelezettségét az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértéséért kiszabott bírságok meghatározásának keretében, utalva ugyanakkor arra, hogy amennyiben az ezen intézmény által elfogadott megoldást érdemben meg kell erősíteni, ez a sérelem nem eredményezi sem a megtámadott határozat megsemmisítését, sem a bírságok összegének módosítását.
- 92 Meg kell jegyezni, hogy ez utóbbi értékelés, amely illeszkedik a Törvényszék pénzügyi szankciók tárgyában meglévő korlátlan felülvizsgálati jogkörébe, nem alkalmazható a jelen ügyben, amely a megtámadott határozat jogszerűségének ellenőrzésére vonatkozik, amennyiben a Bizottság abban megállapította a felperes felelősségét a szóban forgó jogsértésért.
- 93 Bár a bírságok összege megfelelőségének a Törvényszék által korlátlan felülvizsgálati jogkörében végzett értékelése bizonyos feltételek mellett igazolhatja további kiegészítő információk figyelembevételét, ez a megfontolás nem alkalmazható a jogsértést megállapító határozatra vonatkozó indokolási kötelezettség tiszteletben tartásának ellenőrzése keretében, amennyiben annak jogszerűségét vizsgálják (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-297/98. P. sz., SCA Holding kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-10101. o.] 54. és 55. pontját).
- 94 A fentiekre tekintettel az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapot el kell fogadni, és a határozat felperest érintő részében helyt kell adni a megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló kérelemnek.
- 95 Következésképpen az első és harmadik jogalapról nem szükséges határozni.

A költségekről

- ⁹⁶ Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a értelmében a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a Bizottság pervesztes lett, a felperes kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített hatodik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) **A[z EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 2006. május 3-án hozott C(2006) 1766 végleges bizottsági határozatot (COMP/F/38.620 „hidrogén-peroxid és perborát”-ügy) megsemmisíti annyiban, amennyiben az az Edison SpA-t érinti.**

- 2) **Az Európai Bizottságot kötelezi a költségek viselésére.**

Vadapalas

Prek

Dittrich

Truchot

O'Higgins

Kihirdetve Luxembourgban, a 2011. június 16-i nyilvános ülésen.

Aláírások